

KMETIJSKA PROIZVODNJA IN PRESKRBA MEST

Preskrba mest s kmetijskimi pridelki, posebno v vrtninami, sadjem in mlekom, je večinoma odvisna od tega, kako je organizirano pridelovanje teh pridelkov v neposredni okolici mest, nato od povezanosti trgovinskih podjetij v mestu z zadrugami, od njihove tehnične opremljenosti itd. Prej so ljudski odbori prepuščali vprašanje preskrbe mest najpogosteje trgovinskim podjetjem, sami pa so se bolj malo ukvarjali z organizacijo proizvodnje in prometa s kmetijskimi pridelki. Letos opazamo večjo aktivnost ljudskih odborov v tej smeri. Posamezni ljudski odbori so v sodelovanju s trgovinskimi podjetji in zadrugami dosegli vidne rezultate v urejevanju zelenjadarskih pasov okoli mest, v pospeševanju trgovine s kmetijskimi pridelki in razširitvi trgovinske mreže.

Reka: Usposabljanje zadrug

Ljudski odbor na Reki posveča večjo pozornost usposabljanju kmetijskih zadrug v okolici za večjo proizvodnjo in odkup kmetijskih pridelkov. Zadruga so lani dobile 50 milijonov dinarjev kreditov za zasajevanje plantažnih sadovnjakov. (S temi sredstvi so zadruga samo v Omišlju zasadile okrog 40 ha plantažnih sadovnjakov.) Ljudski odbor prav tako pomaga zadrugam s kreditom za manjše investicije, ki jih potrebujejo kmetovalci zaradi večje proizvodnje in dovoza vrtnin in drugih kmetijskih pridelkov.

Letos so v neposredni okolici Reke kontrahirali proizvodnjo okrog 500 vagonov vrtnin. Proizvajalcem s pogodbo zajamčijo minimalne cene za njihove pridelke. Te cene naj krijejo stroške proizvodnje in zagotovijo določen dobiček. Kolikor bo v času dobave na tržišču cena višja, kakor jim je zajamčena, bodo kmetovalcem plačali njihove pridelke po tej tržni ceni. Če pa bo cena na tržišču nižja od zajamčene, bodo proizvajalci dobili izplačano zajamčeno ceno. V tem primeru bo ljudski odbor povrnil trgovskemu podjetju izgubo iz posebnega izenačevalnega sklada, ki so ga organizirali v ta namen. Tako spodbujajo proizvajalce k večji proizvodnji.

Drugače pa posveča reški ljudski odbor letos veliko pozornost preskrbi mesta: kontrahiranju, povezovanju trgovinskih podjetij z zadrugami, razširitvi trgovinske mreže v mestu in izboljšanju njene tehnične opremljenosti. Odprli so še 40 pavšalnih prodajal, kupili 20 tovornjakov za prevoz blaga, nadalje hladilne naprave za prodajalne sadja in mleka, odprli so več mlečnih restavracij itd. Vse to je vplivalo, da je letos Reka mnogo bolj preskrbljena kakor prejšnja leta.

Zagreb: Zelenjadarski pasovi okoli mesta

Zagreb spada med mesta, kjer je preskrba s kmetijskimi pridelki boljše organizirana. Pridelovanje kmetijskih pridelkov v okolici, dovoz na trg in izboljšanje tehnične opreme trgovine — vse to

so problemi, za katere ljudski odbor stalno skrbi. Za reševanje teh problemov ima zagrebški ljudski odbor razčlenjen dolgoročni plan.

Posebno pozornost posvečajo povezovanju trgovinskih podjetij z zadrugami in drugimi kmetijskimi organizacijami v okolici mesta. Že lani je imel Zagreb v skladu za kritje izgub podjetij (v primeru, da je tržna cena nižja kakor zajamčena) okrog 50 milijonov. Teh sredstev lani niso porabili in so jih prenesli v letošnje leto. Z zajamčenjem cen se je povečalo zanimanje pridelovalca za kontrahiranje. Računajo, da bodo letos s kontrahiranjem zagotovili okrog 5,5 tisoč vagonov sadja in vrtnin.

Zaradi večjega in intenzivnejšega pridelovanja vrtnin v okolici mesta grupirajo proizvajalci s pomočjo zadrug svoje parcele v večji kompleks, na katerem posejajo samo eno kulturo. Letos bo tako grupiranih okrog 1.500 ha zemljišč, ki so primerna za pridelovanje vrtnine. Na teh kompleksih obdeluje vsak proizvajalec svojo zemljo, vendar pod nadzorstvom agronoma in z uporabljanjem sodobnih agrotehničnih ukrepov, uporabo dobrih semen itd. Proizvajalcem je s pogodbo zajamčena fiksna cena za njihove pridelke, ali pa jim jamčijo minimalno ceno, tako da jim bodo plačali razliko, če bo cena na tržišču višja.

Zaradi pospeševanja proizvodnje mleka dobijo zadruga v okolici Zagreba za vsak dobavljeni liter mleka razen ugodne cene po 1 dinar z obveznostjo, da ta sredstva, ki niso majhna, uporabijo za pospeševanje proizvodnje mleka. Razen tega posvečajo v Zagrebu precej veliko pozornost izboljšanju organizacije trgovine in njeni tehnični opremljenosti. (Te dni bo začela obratovati velika hladilnica z zmogljivostjo 250 vagonov, zgraditi nameravajo večje skladišče, odprli so več novih mlečnih restavracij itd.)

Ljubljana: Regresiranje cen mleka

Tudi Ljubljana spada med tista mesta, ki so boljše preskrbljena s kmetijskimi pridelki. K temu so veliko pripomogle kmetijske zadruga v okolici, ki so dobro organizirale nakup in dovoz kmetijskih pridelkov v mesto. Med trgovinskimi podjetji v mestu in zadrugami na vasi obstaja dolgoletna tesna povezanost v skupnem reševanju najvažnejših problemov preskrbe Ljubljane.

Malokatero mesto je tako dobro preskrbljeno z mlekom kakor Ljubljana. Mleka je dovolj, nastaja celo vprašanje, kako ga prodati. Vsa preskrba z mlekom gre prek zadrug. Da bi proizvajalce stimulirali k večji proizvodnji, jim zadruga plačujejo ugodno ceno, ki omogoča, da je proizvodnja rentabilna. Po drugi strani stimulirajo tudi potrošnje mleka v mestu. Podjetjem dajejo 6 din regresna na liter mleka, kar jim omogoča, da prodajajo mleko po bolj dostopni ceni, kakor bi

znašala dejanska cena, če bi vračunali vse stroške prometa. (V Ljubljani prodajajo mleko na primer po 31 din za liter.)

Glede tehnične opremljenosti trgovine so investicije, ki so določene v ta namen, usmerjene bolj v preureditev objektov, manj pa v graditev novih (za adaptacijo treh skladišč bodo potrošili 80 milijonov dinarjev).

Sarajevo: Investiranje znatnih sredstev v proizvodnjo

Kmetijska proizvodnja neposredne okolice Sarajeva ne zadostuje niti za 10 odstotkov potreb tega mesta. Lani je bilo pridelanih le 2.500 ton raznih vrtnin, a Sarajevo jih potrebuje 22.000 ton na leto. Vso to razliko so morali nakupiti v drugih krajih. Podobno je tudi z mlekom. Iz neposredne okolice so nakupili le 1,2 milijona litrov. Zato je bila preskrba neredna.

Izdelali so, ali pa jih še izdelujejo, dolgoročne plane, da bi problem preskrbe bolje rešili. Okrajni ljudski odbor je že letos storil ukrepe, da bi se izboljšala preskrba Sarajeva tako, da se bo razen boljše organizacije prometa znatno povečala tudi kmetijska proizvodnja v okolici mesta. V načrtu je, da bi Sarajevsko polje zagotovilo 6.500 ton vrtnin in 2,5 milijona litrov mleka. Ljudski odbor misli, da je to letos mogoče doseči in so že začeli obsežne priprave.

Zagotovljeni so investicijski krediti v znesku 8,5 milijona din za črpalke, motorje, cevi, kanale, jezove, namakalne cevi, tople grede, tirnice in druge naprave. Te kredite bodo dobile kmetijske zadruga, naprave pa bodo služile proizvajalcem, članom zadrug pod določenimi pogoji.

Trgovinske organizacije sklepajo pogodbe z zadrugami, te pa s svojimi člani. Proizvajalcem so bile zajamčene minimalne odkupne cene, okrajni ljudski odbor pa je ustanovil izenačevalni sklad 15 milijonov din za plačilo morebitnih izgub trgovine. Zagotovljeni so krediti pri združni hranilnici za izplačilo predujma kontrahentom (50 odstotkov vrednosti s pogodbo dogovorjenih količin pridelkov).

Pridelovalci vrtnin so dobili nadalje davčne olajšave z zmanjšanjem davčne osnove za 75%. Razen tega so jim zagotovljene zadostne količine dobrega semena, rezerviran pa je tudi znesek 4 milijonov kot regres za semenski krompir.

Za odkup mleka je razen izboljšanja odkupne mreže, večjega angažiranja zadrug, določenih še 20 milijonov dinarjev iz sklada za pospeševanje kmetijstva za nakup krav. Krave bodo dali rejcem, ki se bodo zavezali, da bodo vračali dolg z dobavljanjem mleka.